

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

2023 m. balandžio 25 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus atrankos kolegija, susidedanti iš teisėjų Sigitos Rudėnaitės (kolegijos pirmininkė), Gedimino Sagačio ir Agnės Tiknūtės, susipažinusi su 2023 m. balandžio 7 d. paduotu atsakovės UAB „RKJ Grupė“ kasaciniu skundu dėl Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2023 m. kovo 16 d. sprendimo peržiūrėjimo

nustatė:

Vilniaus apygardos teismas 2022 m. spalio 20 d. sprendimu ieškinį atmetė.

Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2023 m. kovo 16 d. sprendimu panaikino Vilniaus apygardos teismo 2022 m. spalio 20 d. sprendimą ir ieškinį tenkino – priteisė ieškovei UAB „Agerona“ iš atsakovės UAB „RKJ grupė“ 154 962,28 Eur nuostolių atlyginimą, 46 488,68 Eur palūkanų, 8 proc. metines palūkanas už priteistą sumą (201 450,96 Eur) nuo bylos iškėlimo teisme dienos (2022 m. vasario 14 d.) iki teismo sprendimo visiškai įvykdymo.

Kasaciniu skundu atsakovė UAB „RKJ grupė“ prašo panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2023 m. kovo 16 d. sprendimą ir palikti galioti Vilniaus apygardos teismo 2022 m. spalio 20 d. sprendimą.

Atsakovės kasacinis skundas grindžiamas CPK 346 straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytais kasacijos pagrindais – materialiosios ir proceso teisės normų pažeidimu, turinčiu esminės reikšmės vienodam teisės aiškinimui ir taikymui, jeigu šis pažeidimas galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui, taip pat skundžiamame teismo sprendime (nutartyje) nukrypimu nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos.

Atrankos kolegija pažymi, kad kasacinis teismas tikrina žemesnės instancijos teismų sprendimų (nutarčių) teisėtumą tik išimtiniais atvejais, kai yra bent vienas iš CPK 346 straipsnio 2 dalyje nustatytų kasacijos pagrindų (CPK 346 straipsnio 1 dalis). Kasaciniame skunde nepakanka vien tik nurodyti kasacijos pagrindą – įvardyti kasacijos pagrindo buvimą būtina pagrįsti išsamiais teisiniais argumentais (CPK 347 straipsnio 1 dalies 3 punktas). Be to, CPK 346 straipsnio 2 dalyje nurodyti kasacijos pagrindai patvirtina, jog kasacija leidžiama ne teisės klausimais apskritai, bet siekiant, jog kasaciniame teisme būtų nagrinėjamos tik tokios bylos, kuriose keliama teisės problemų išsprendimas būtų reikšmingas vienodam teisės aiškinimui.

Kai kasacinis skundas paduodamas CPK 346 straipsnio 2 dalies 1 punkto pagrindu, kasaciniame skunde būtina nurodyti buvus pažeistą materialiosios ar proceso teisės normą, teisinius argumentus, patvirtinančius nurodytos (nurodytų) teisės normos (normų) pažeidimą bei argumentuotai pagrįsti, kad teisės pažeidimas, į kurį apeliuojama, turi esminę reikšmę vienodam teisės aiškinimui ir taikymui, taip pat kad jis (teisės pažeidimas) galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui.

Kai kasacinis skundas paduodamas CPK 346 straipsnio 2 dalies 2 punkto pagrindu, kasaciniame skunde būtina nurodyti konkrečią Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisės aiškinimo ir taikymo praktiką, suformuotą bylose, kurių faktinės aplinkybės yra analogiškos ar iš esmės panašios į bylos, kurioje priimtas teismo sprendimas (nutartis) skundžiamas kasacine tvarka, bei argumentuotai pagrįsti, kad teismas skundžiamame procesiniame sprendime nukrypo nuo tokios Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos praktikos. Tai daroma analizuojant apskųstuose teismų sprendimuose išdėstytus teisinius motyvus ir juos lyginant su Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuota teisės taikymo ir aiškinimo praktika.

Atsakovės kasaciniame skunde nurodomi tokie esminiai argumentai:

1. Apeliacinės instancijos teismas neteisingai konstatavo atsakovės civilinę deliktinę atsakomybę ir priteisė iš atsakovės ieškovei žalos atlyginimą, kadangi atsakovė, neva nepagrįstai išrašydama sąskaitas ieškovei, išskyrė mokėtiną PVM. Tačiau skundžiamame sprendime teismas nevertino aplinkybės, kad yra priimtas ir įsiteisėjęs teismo sprendimas, kuriuo atsakovė buvo įpareigota sumokėti PVM nuo ginčo prekių jų pardavėjui, nustatčius, kad pardavėjas tinkamai vykdė PVM prievolės valstybei. Priimdamas skundžiamą sprendimą, teismas pažeidė CPK 182 straipsnio 2 punktą, 279 straipsnio 4 dalį, kadangi nevertino ir neatsižvelgė į anksčiau teismo priimtą sprendimą ir jame konstatuotus prejudicinius faktus. Šiaulių apygardos teismas 2017 m. spalio 13 d. sprendimu ankstesnėje civilinėje byloje Nr. 2-844-440/2017 yra konstatavęs, kad atsakovė privalo vykdyti PVM prievolės, sprendimu teismas įpareigojo atsakovę sumokėti PVM dalį nuo įsigytų įrašų iš UAB „Gausta“. Taigi, iš atsakovės įsiteisėjusiu teismo sprendimu priteista rapsų įsigijimo kaina su PVM, kurią vėliau atsakovė įtraukė į ieškovei išrašomas sąskaitas faktūras už tuos pačius rapsus.
2. Pagal CPK 182 straipsnio 2 punkto nuostatas, nereikia įrodinėti aplinkybių, nustatytų įsiteisėjusiu teismo sprendimu kitoje civilinėje ar administracinėje byloje, kurioje dalyvavo tie patys asmenys, išskyrus atvejus, kai teismo sprendimas sukelia teises pasekmes ir nedalyvaujantiems byloje asmenims (prejudiciniai faktai). CPK 279 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad sprendimui, nutarčiai ar įsakymui įsiteisėjus šalys ir kiti dalyvavę byloje asmenys, taip pat jų teisių perėmėjai nebegerai iš naujo pareikšti teisme tų pačių ieškinio reikalavimų tuo pačiu pagrindu, taip pat kitoje byloje ginčyti teismo nustatytus faktus ir teisinius santykius. Kasacinio teismo išaiškinta, jog teismo sprendimo prejudicinė galia reiškia, kad įsiteisėjusiu teismo sprendimu nustatytų faktų ir teisių santykių šalys, kiti dalyvaujantys byloje asmenys ir jų teisių perėmėjai nebegerai ginčyti kitoje byloje (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. birželio 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-282/2012).
3. 2016 metų liepos–rugsėjo mėnesiais ieškove su atsakove sudarė grūdų pirkimo-pardavimo sutartis. Sutartyje šalys susitarė, jog atsakovė parduoda, o ieškove perka iš viso 2325 tonas rapsų. Atsakovė už ieškovei parduotus ir pristatytus rapsus (2322,64 tonos, iš jų 32,8 t buvo grąžinta atsakovei) išrašė PVM sąskaitas – faktūras. Atsakovė minėtose PVM sąskaitose – faktūrose už rapsus išskyrė standartinio dydžio (21 proc.) pridėtinės vertės mokestį (852 919,12 Eur rapsų kaina plus 179 113,41 Eur PVM, iš viso – 1 032 032,13 Eur). Ieškove sąskaitas faktūras apmokėjo.
4. Atsakovė ieškovei parduotus rapsus 2016 m. liepos – rugsėjo laikotarpiu pirkė iš UAB „Gausta“ pagal atsakovės ir UAB „Gausta“ sudarytas pirkimo-pardavimo sutartis. Per nurodytą laikotarpį atsakovė iš UAB „Gausta“ įsigijo 2139,560 t rapsų už 770 281,92 Eur plus 161 759,20 Eur pirkimo PVM (viso sumokėta 932 041,12 Eur). Atsakovė negalėjo elgtis niekaip kitaip, kaip tik išrašyti ieškovei sąskaitas faktūras su PVM, kadangi pati prekes pirkė su PVM.
5. Pagal Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 64 straipsnio 1 dalį, pirkimo PVM gali būti įtraukiamas į PVM atskaitą tik tuo atveju, jeigu PVM mokėtojas turi atitinkamą PVM sąskaitą faktūrą. Turimoje PVM sąskaitoje faktūroje ši PVM suma turi būti išskirta, PVM mokėtojas nurodytas kaip prekių ir (arba) paslaugų pirkėjas, jeigu šiame straipsnyje nenustatyta kitaip.

6. Kadangi atsakovė prekes iš UAB „Gausta“ pirkė su PVM, atsakovė, vykdydama pirmiau nurodytus teisės aktų reikalavimus, savo buhalterinėje apskaitoje apskaitė prekių įsigijimą iš UAB „Gausta“. Atitinkamai, atsakovė, parduodama tas pačias prekes, kurias su PVM pirkė iš UAB „Gausta“, ieškovei išrašė sąskaitas, apskaičiavusi standartinį 21 proc. PVM tarifą.
7. Atsakovė neatsiskaitė su UAB „Gausta“ dalimi PVM sumos už sandorius (87 694,85 Eur), kadangi įtarė UAB Gausta sukčiaujan PVM srityje. UAB „Gausta“, perdavusi reikalavimo teises į 87 694,85 EUR Latvijos bendrovei SIA „Veides-2“, inicijavo civilinę bylą dėl skolos (PVM dalies) priteisimo. Toje byloje (priimtas nurodytas ankstesnis įsiteisėjęs teismo sprendimas) VMI pareiškė, kad UAB „Gausta“ tinkamai vykdė PVM prievolės, yra sumokėjusi PVM ir atsisakė dalyvauti trečiuoju asmeniu byloje. Tuo atveju, jeigu UAB „Gausta“ netinkamai vykdė PVM prievolės (nors aukščiau minėtame civiliniame procese buvo nustatyta priešingai), atsakovė negali būti atsakinga už VMI padarytas klaidas ir iš jos priteista dviguba PVM suma. Skundžiamame sprendime teismui nesivadovavus Šiaulių apygardos teismo 2017 m. spalio 13 d. sprendimu civilinėje byloje [Nr. 2-844-440/2017](#) nustatytais prejudiciniais faktais, teismas pažeidė [CPK 182 straipsnio](#) 2 punktą, 279 straipsnio 4 dalį, tai sudaro pagrindą skundžiamą sprendimą naikinti ir palikti galioti pirmos instancijos teismo sprendimą.
8. Be to, apeliacinės instancijos teismas nevertino, kad susiklosčiusioje situacijoje PVM iš valstybės biudžeto ieškovė neatgavo dėl savo pačios kaltės. Skundžiamame sprendime teismas nesivadovavo administracinių teismų sprendimuose konstatuota ieškovės kalte, taip pažeisdamas [CK 6.248 straipsnio](#) 1 ir 4 dalis. [CK 6.248 straipsnio](#) 4 dalyje nustatyta, kad jeigu dėl žalos atsiradimo kaltas ir kreditorius, tai atlygintini nuostoliai mažinami proporcingai kreditoriaus kaltei arba skolininkas gali būti atleistas nuo civilinės atsakomybės. Skundžiamu sprendimu teismas vertino Vilniaus apygardos administracinio teismo 2020 m. spalio 13 d. sprendimu administracinėje byloje [Nr. 13-1998-983/2020](#) nustatytą pačios ieškovės atsakomybę dėl nepagrįsto prekių apmokestinimo PVM mokesčiu, tačiau nepagrįstai nelaikė šios atsakomybės pakankama pagrindui netaikyti civilinės atsakomybės atsakovei.
9. 2019 m. liepos 5 d. Panevėžio apskrities Valstybinės mokesčių inspekcijos patikrinimo akto 32 puslapyje, dalyje „Mokesčių apskaičiavimas“, mokesčių administratorius nurodė, jog rapsų pardavėjai atsakovei „154 962 eurai mažinama pardavimo PVM suma (mažinama mokėtina) PVM suma“. Tuo pačiu sprendimu mokesčių administratorius nusprendė, kad už ginčo prekes atsakovei „161 759 Eur didinama mokėtina (mažinama atskaitoma PVM suma) <...>“. Taigi, atsakovė ieškovei priteistos sumos neįgijo ir ją nedisponuoja, o ši suma, pagal mokesčių teisės aktų nuostatas, yra valstybės biudžete, t. y. atsakovė nėra gavusi ieškovės nurodomos naudos, kurią teismas priteisė skundžiamu sprendimu. VMI yra patvirtinusi, kad atsakovės kontrahentas UAB „Gausta“ mokesčines prievolės yra įvykdęs tinkamai, tai reiškia, kad PVM už ginčo objektus yra valstybės biudžete, tačiau VMI PVM grąžinimą ieškovei perkėlė atsakovei, kas visiškai pažeidžia protingumo, sąžiningumo principus.

Atrankos kolegija, susipažinusi su kasacinio skundo argumentais, skundžiamų teismų procesinių sprendimų motyvais ir jų pagrindu padarytomis išvadomis, sprendžia, kad kasaciniame skunde nekeliami tokių teisės klausimų, kurie atitiktų [CPK 346 straipsnio](#) 2 dalyje nurodytus bylos peržiūrėjimo kasacine tvarka pagrindus. Atrankos kolegijos vertinimu, kasacinio skundo argumentais nepagrindžiama, kad teismai netinkamai aiškino ir taikė skunde nurodytas materialiosios ir proceso teisės normas ir kad tai galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo priėmimui. Kasacinio skundo argumentais taip pat nepagrindžiamas nukrypimas nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos teisės taikymo ir aiškinimo praktikos bei [CPK 346 straipsnio](#) 2 dalies 2 punkte nurodyto kasacijos pagrindo egzistavimas.

Kasacinis skundas pripažintinas neatitinkančiu [CPK 346 straipsnio](#) 347 straipsnio 1 dalies 3 punkto reikalavimų, todėl jį atsisakytina priimti ([CPK 350 straipsnio](#) 2 dalies 3, 4 punktai).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus atrankos kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 350 straipsnio 2 dalies 3, 4 punktais, 4 dalimi,

nutaria:

Kasacinį skundą atsisakyti priimti ir grąžinti jį padavusiam asmeniui.

Grąžinti advokatų profesinei bendrijai „Noor Legal“ (j. a. k. 302514544) už UAB „RKJGrupė“ sumokėtą 2486 (du tūkstančius keturis šimtus aštuoniasdešimt šešis) Eur žyminį mokestį 2023 m. balandžio 7 d. AB SEB banke mokėjimo nurodymu Nr. 1428.

Ši nutartis yra galutinė ir neskundžiama.

Teisėjai

Sigita Rudėnaitė

Gediminas Sagatys

Agnė Tikniūtė